Alkoholijuomien rajat ylittävän etämyyntikiellon nykytila ja valmistelu / IT 16.10.2017

1.Nykyinen alkoholilaki	**Alkoholijuomien etämyynti Suomeen on kielletty (epäselvästi) 8.1 §:n mukaan (= ulkomainen myyjä myy ja tuo juomat Suomeen)[1]**	**Alkolla on luovutuspaikkoja, joista kuluttaja saa noutaa Alkosta tilaamiaan alkoholijuomia**	**Tilaviinin valmistajilla on poikkeuksena Alkon monopoliin omien tuotteidensa vähittäismyyntioikeus**
2. EUT 11/ 2015 tapauksessa Visnapuu C 198/14:	Suomen alkoholilaissa on etämyyntikielto ja se ei periaatetasolla ole EU-oikeuden vastainen	, mutta kansallisen tuomioistuimen on itse ratkaistava, ovatko luovutuspaikat	tai tilaviinien poikkeus tässä suhteessa EU-oikeuden vastaisia.
3. STM:n komissiolle notifioima alkoholilaki-esitys 12/2016:	EUT:n hyväksymä etämyyntikielto säilytetään laissa, mutta selvennettynä[2].	Luovutuspaikat säilytetään.	Tilaviinin myynti säilyy ja käsityöläisolutpoikkeus lisätään.
4. Komission yksityis-kohtainen lausunto 3/2017 [3]	**Notifioitu etämyyntikielto on EU-oikeuden vastainen…**	**…(ainoastaan) suhteessa Alkon luovutuspaikkoihin.**	Mutta ei ota kantaa tilaviinin ja käsityöläisoluen poikkeuksiin.
5. Helsingin HO:n tuomio 4/2017 [4]	**Nykyinen etämyyntikielto on EU-oikeuden mukainen (lukuun ottamatta 4,7 % lupajärjestelmän osaa)…**	**eivätkä Alkon luovutuspaikat ole tässä suhteessa EU-oikeuden vastaisia**	kuten ei ole tilaviinipoikkeuskaan.
6. STM selvitti komissiolle kokouksessa 4/2017 ja vastauksessa 6/2017:	Nykyinen etämyyntikielto on siis EUT:n valtuutuksella todettu lailliseksi,[5]	ja tuomiot hyväksyvät myös Alkon luovutuspaikat (jotka eivät edes ole verrattavissa ulkomaisiin etämyyjiin)	Tilaviini- ja käsityöläisolutpoikkeukset koskevat vain pienimuotoista toimintaa.
7. HE 100/2017 vp	Notifioitu muotoilu poistettiin esityksestä ja nykyinen AL 8.1 § siirrettiin 32 §:ään sellaisenaan.[6]	Luovutuspaikat säilytetään esityksessä + komission aloitteesta Alkon verkkokauppaa avataan.	Tilaviinipoikkeus säilytetään ja rajattu käsityöläisolutpoikkeus lisätään lakiin.

[1] **AL 8.1 §:** ”*Alkoholijuomia saa tuoda maahan ilman erillistä maahantuontilupaa omaa käyttöä varten sekä kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen. Omaa kulutuskäyttöä varten tapahtuvasta maahantuonnista määrätään tarkemmin 10 §:n nojalla. Kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa alkoholijuomia käyttävä tarvitsee maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa tämän lain mukaisen erillisen luvan.*
(Koska Alkon monopolijuomien myyntiin ei voida edes myöntää lupaa ja koska vähittäismyyntilupa (käymisteitse enintään 4,7 % juomat) taas voidaan myöntää vain fyysiseen ”myymälään”, mikään etämyynti ei ole sallittu.)

[2] ”***Alkoholijuomien rajat ylittävä etämyynti ja kyseiseen myyntiin liittyvä maahantuonti Suomeen on kielletty.***
[Edellä 1 momentissa säädettyä ei sovelleta, jos alkoholijuomia tuodaan maahan omaan käyttöön (ja tilaaja on antanut valmisteverotuslain (182/2010) 74 tai 78 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen ja vakuuden) sekä kuljettaa ostamansa alkoholijuomat itse tai järjestää niiden kuljetuksen siten, että vähittäismyyntiliike tai sen edustaja ei osallistu kuljetuksen järjestämiseen.]”
(Notifioinnin jälkeen luonnostellussa 2 momentissa mukana verojen maksaminen tai asia voidaan jättää verolainsäädännön varaan.)

[3] **Voiko komissio haastaa Suomen EU-tuomioistuimeen, jos emme noudata lausuntoa?** Ei, koska juuri EUT on jo käsitellyt etämyyntikiellon ja Alkon luovutuspaikat sekä valtuuttanut suomalaiset tuomioistuimet ratkaisemaan asian (joka prosessi on kesken).

[4] **Hovioikeus tuomitsi siis alkoholirikoksesta vankeuteen** virolaisen yrittäjän, joka myi verkkokaupastaan suomalaiselle kuluttajalle viiniä ym.: *”Jos Alkon …tuotteiden etämyynti sallittaisiin toisiin jäsenmaihin sijoittautuneille toimijoille, tulisi se sallia myös Suomeen sijoittautuneille toimijoille. Käytännössä tämä tarkoittaisi...monopolin poistamista, mitä SEUT 37 artikla…ei vaadi*” (s. 9). Jutun käsittely on siirtynyt Korkeimpaan oikeuteen ja lopullinen ratkaisu (suuntaan tai toiseen) tullee vuonna 2018.

[5] **Miksi sitten on väitetty, että etämyynti on joskus aiemmin ollut sallittua?** Ennen 2- ja 5-kohdan tuomioita Suomessa ja Ruotsissa uskottiin yleisesti, että ehdoton etämyyntikielto rikkoisi tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatetta. EUT on 2015 todennut tämän luulon vääräksi. Ruotsikin valmistelee jo omaa etämyyntikieltoaan (Reglering av distanshandel med alkoholdrycker; Ds 2016:33).

[6] **HE 32 §**: ”*Alkoholijuomia saa tuoda maahan ilman erillistä maahantuontilupaa omaa käyttöä varten sekä kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen. Kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia käyttävä tarvitsee kuitenkin maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa tämän lain mukaisen luvan”.*
Voitaisiinko etämyyntikielto kuitenkin poistaa laista? Ei, ellei samalla kumota Alkon monopolia. Kuten hovioikeus toteaa, Alkon monopoli ja etämyyntikielto ovat saman kolikon eri puolet. Päätökseen, jossa on hyväksytty Alkon monopoli, kuuluu sekä kotimaisia että ulkomaalaisia myyjiä koskeva kielto myydä ja kuljettaa ko. juomia Suomeen. Eri asia on, että suomalaisille kuluttajille voidaan (ja tulee) säätää oikeus ns. etäostoon - kuten Ruotsissakin suunnitellaan.
Millä perusteella esityksen perusteluissa väitetään, että etämyynti olisi nykyisen alkoholilain mukaan kielletty? Koska EUT ja Helsingin HO ovat näin katsoneet ja sillä perusteella kieltoa rikkonut yrittäjä on oikeudessa tuomittu.
Onko HE 32 §:ään siirretty nykyinen etämyyntikiellon muotoilu liian epäselvästi kirjoitettu? On.